

Literatura a heterogeniczność kultury. Poetyka i obraz świata. Red. E. Czaplewicz i E. Kasperski. Nakl. Trio. Warszawa 1996, 215 s.

Ve dnech 13.-15. prosince 1995 se v polském městě Pułtusk konala konference, jejíž materiály teď vyšly tiskem. Celkem 22 příspěvků od badatelů z Polska, České republiky, Ukrajiny, Ruska, Slovenska a Německa má různé zaměření. Zaujme referát Nauma Lejdermana z Jekaterinburgu, který se zabýval mj. ruský psanou literaturou neruských autorů a věnoval pozornost také ruský písicím židovským spisovatelům. Ukrajinskou literaturou, psanou v různých jazycích, se zabýval Jehven Nachlik ze Lvova (Oksana Nachlik ho doplnila statí o problému Gogolovy tvorby v ukrajinské literární vědě). Miloš Zelenka z Prahy napsal teoretický příspěvek „Heterogenita světové literatury jako pojem a koncepce“, odvolávající se především na názory D. Ďurišina a S. Wollmana, E. Czaplewicz z Varšavy nazval svůj příspěvek „Koncepcja różnorodności i chaosu“. Dovolává se Loseva, Šestova a Bachtina a upozorňuje na velmi produktivní teorii chaosu (nejen v umění). Ivo Pospíšil z Brna si v referátu „heterogenita ruského románu“ položil otázku, jakým způsobem se ruský román vyvíjel a dochází k závěru, že v Rusku má tento žánr od začátku specifické rysy, které v jiných národních literaturách nenacházíme.

Další referáty se zabývaly nejrůznějšími teoretickými otázkami, dále německou literaturou a různými problémy, nespádajícími do oblasti slavistiky. Konferenční sborník potvrdil, že dnes je v oblasti literárněvědné slavistiky produktivní ten druh bádání, který překračuje hranice literatur psaných slovanskými jazyky a který si uvědomuje, že dějiny jednotlivých národních literatur v zemích, kde se mluví a píše slovanskými jazyky, se nikdy nemohly omezit na díla psaná „Slovany“ ve slovanských jazycích. K tomu přistupuje nezvratné poznání, že může být např. ukrajinská či běloruská literatura psaná ruský nebo slovenská literatura psaná česky. Konferenci (a sborník) by se dalo vytknout pouze jedno: ze zorného pole zúčastněných badatelů se ztratil čtenář, především čtenář, čtoucí bez obtíží a z vlastní iniciativy ve dvou či více jazycích. Jinak však konference v Pułtusku udělala významný krok vpřed na cestě za poznáním daleko složitějšího světa literatur než byl svět literárních textů ještě před sto lety.

Antonín Měšťan